

Kap. 6. ADMINISTRASJON OG FORSYNINGSTJENESTE.

6.1. Problemer i startfasen.

De første 2-3 årene etter overtakelsen var det stasjonert en liten vaktstyrke på fortet som i tillegg til vaktholdet også skulle ta hånd om materiellet og sørge for vedlikehold.

Vaktstyrken varierte i størrelse men var for perioden 1945-46 i gjennomsnitt 1 korp. - 3-4 mannskaper.

I 1947 ble det ansatt en sivil oppsynsmann på fortet.

Tyveri, hærverk og personskader.

I dokumentene finnes flere rapporter om tyveri og hærverk på fortet. Det antas derfor at vakthold og kontroll har vært et betydelig problem i denne tidlige perioden.

I en rapport av 26/4-47 fremgår bl.a. at den 20/4 ble en robåt observert roende fra fortet lastet med tyvegods. Den 24/4 ble en person knepet på fersk gjerning og overlatt til lensmannen i det han var i ferd med et større tyveri.

I en rapport av 8/5-47 skrives bl.a.:

En vil hermed gjøre oppmerksom på at det er forøvet hærverk på praktisk talt alt materiell på Stangnes.

Fra aggregater, lyskastere og kanoner er deler fjernet eller ødelagt. En hel del vindusruter er knust. En bra badstue er blitt ødelagt ved at taket etterhvert er blitt brukt som brensel.

Ammunisjonsmagasinet til Boforsbatteriet er helt åpent, slik at hvem som helst kan forsyne seg med granater og ladninger.

I en annen rapport fremgår bl.a.:

Ved Stangnes batteri forekom høsten 1945 en alvorlig ulykke under opprydding. En soldat mistet en hånd og det ene øyet. Årsaken er sansynligvis at han uten ordre ville kaste endel dynamittknallperler på sjøen, og at han her snublet under arbeidet.

Personellet.

På grunn av mangel på personell som følge av beredskapstiltakene var standarden på de innkaltte mannskapene sterkt varierende.

I begynnelsen av november 49 ble det på nytt innkalt mannskaper til Søndre Harstad batteri. Brigadelegen skriver i en månedsrapport for nov/49 bl.a.:

De innkalte bestod for en stor del av mannskaper som tidligere har vært hjemsendt som midlertidig udyktige, og en stor del av disse var fortsatt tjenesteuføre, og de fleste er absolutt mindreverdige mannskaper.

I en rapport etter øvelser på Søndre Harstad batteri 6/3-26/5-54 fremgår bl.a.:

En var skuffet over de innkalte mannskapers fysiske kvalifikasjoner. Over 20 mann, eller nærmere 50% ble av legen nektet vakttjeneste og annen anstrengende tjeneste. Flere av mannskapene hadde ikke førstegangsopplæring. Som beredskapsavdeling hadde avdelingen liten verdi den første måneden.

Overnevnte skulle tyde på at det i denne perioden har vært stor mangel på personell i rullene.

Forholdene normaliserte seg etter hvert som tilgangen på kvalifisert personell bedret seg.

Forsyning.

Forsyningstjenesten beskrives i en rapport fra Kystartilleriet/MKN for perioden frem til 18/8-45 i generelle vendinger:

Til å begynne med voldt forsyningstjenesten mange vanskeligheter, ikke minst p.g.a. manglende bestemmelser fra myndighetene for hvorfra kystartilleriet skulle få sine forsyninger. Inntil 10/7 måtte en få forsyninger der en kunne få de, enten fra tyske lager, fra Brigaden, fra Sjøforsvaret eller ved direkte kjøp fra private. Denne sak er nå bragt i orden. Kystartilleriet får sine forsyninger fra Brigadens forskjellige lager.

Klær og skotøy er det fremdeles vanskelig med.

En har svært lite til ombytting og erstatning. Ved avdelingene er en nå nødt til å bruke både "svenskuniformer" og "bettledresser". Dette er ikke heldig og gir et lite uniformert inntrykk.

Etter hvert som det ble startet opp med øvingsvirksomhet på Søndre Harstad batteri ble endel forsyningsmessige svakheter rapportert.

I en månedsrapport for 1949 anførte brigadesjefen bl.a.:

Dessverre har Brigaden vanskeligheter med vask av klær, og det har derfor gått for lang tid før guttene har fått skiftet undertøy.

Mannskapsbrakkene er stort sett dårlige, gulvene er stygge og er vanskelig å holde rene.

Kjøkken, spisesal og spiskammer er stygge og særlig gulvene er dårlige.

Med hensyn til spiseredskaper, har guttene noen drikkekar av emalje som er aldeles forferdelige stygge å se på, og disse er absolutt uhygieniske og de må erstattes av nye så snart som mulig.

Materielsituasjonen i relasjon til beredskap og øvelser synes ifølge dokumentene å ha vært noen lunde tilfredsstillende.

I et notat til den lokale sjefsnemd av 3/5-49 opplyser Brigaden bl.a. :

Det finnes tilstrekkelig av mitraljøser og maskingeværer for nærforsvar av batterier som er klar for bemanning.

Det finnes tilstrekkelig av håndvåpen for Brigadens utskrivningsstyrke, med en passende del som reserve.

Ammunisjon til disse våpen finnes lagret for en tidsforbruk.

Brigaden har et lite lager av håndgranater. Dette er utilstrekkelig ved mobilisering.

Artilleriammunisjonen på fortet er i bra forfatning og i et antall (1945) av:

10,5 cm	3354 stk sprenggranater
	390 " pansergranater
20 mm	10300 " sprenggranater

I ekserserrapport for rekruttkontingent 1/52 fremgår at denne var innkalt til Søndre Harstad fort og deretter overført til Skrolsvik fort.

Angående forholdene på Søndre Harstad fort rapporteres bl.a.:

Forlegningsforholdene var ikke de beste. Befalet var innkvartert i tildels dårlige brakker.

Mannskapenes brakker var i enda dårligere forfatning.

Forholdene for befalet endret seg til det bedre da den nye befalsbrakken ble ferdig.

For mannskapenes vedkommende ble det verre da de måtte flytte ut i 30 mannstelt p.g.a. at brakkene skulle rives og ombygges.

Avdelingen har vært utstyrt med effekter til sommerbruk.

Effekter til vinterbruk har en ikke hatt, med unntakelse av vinterfrakk, lue og skjurf.

Fra en redegjørelse fungerende kommandant holdt for Sjefen for Forsvarsstaben i 1953 fremgår situasjonen for Søndre Harstad fort mer konkret:

Varslingsradar er montert på Søndre Harstad batteri.

Telefonsambandet er mangelfullt. Radiomateriell er bare delvis mottatt.

Maskingeværer mangler, kun Colt has.

Det er fortsatt store mangler på personell i moboppsetningene-både befal og mannskaper.

Mobiliseringsplanleggingen er ikke kommet langt nok p.g.a. mangel på personell.

Mobiliseringsutstyr er lagret på anlegget, personellet møter direkte på fortet.

6.2. Forholdene utbedres.

Etter den omfattende utbedring av fortets etablissementer som fant sted i midten av 1950 årene, ble de administrative og forsyningsmessige forholdene betydelig forbedret. I tillegg kom at fortets nære beliggenhet til brigadestaben på Trondenes bidro til å forenkle logistikkjenesten.

Dokumentene gir heller ikke noen indikasjon på at man på dette fortet hadde tilsvarende problemer som de typiske utefortene.

6.3. Annen aktivitet på fortet.

I forbindelse med at MKN flyttet fra Tromsø til Harstad ble Stangnes fort nyttet som midlertidig etablissement for 100 mann av MKN staben i tiden 19/9-29/9-55.

I perioder fra 1955 ble Stangnes fort ofte nyttet av feltartilleriet og luftvernartilleriet som standplass for skyting med kanoner.

Fortsinspeksjoner.

Fortsinspeksjoner på fortene startet på slutten av 70-tallet.

Den besto i at endel mobdisponert personell samt en beordret gruppe fagoffiserer foretok inspeksjon av fortet 3-4 dager.

Inspeksjonen var en kontroll av fortets mobstatus samtidig som den gav mobdisponert nøkkelpersonell oppdatering av ting som var skjedd fra de var inne sist til tjeneste.

Inspeksjonen ga som konklusjon fortets stridsevne totalt og for de forskjellige stridsmidler separat, samt en uttalelse om bygninger, materiell og utstyr m.v.

Kap.7. NEDLEGGELSE AV FORTET.

7.1. Forslag om nedleggelse..

Forsvarssjefen bestemte i sin langtidsplan 3/86-90 at fortene Skrolsvik og Stangnes skulle nedlegges når Meløyvær ble operativt 1988.

Et arbeidsutvalg på fem personer ved HSD la frem forslag om fremtidig utnyttelse av fortene.

For Stangnes fort anbefalte HSD følgende:

Fortsområdet i sin helhet benyttes som område for radiostasjonen.

Bygningsmassen saneres.

Bunkere og fortifikatoriske anlegg beholdes.

Alt URL-materiell inndras.

Nåværende radiostasjon flyttes til fortet.

Forslagene ble sendt FKN/KOMSJØNORD som anbefalte forslagene med små endringer og videresendte disse til FO/Sjøforsvarsstaben.

I skriv av 30/10-86 fra FO/SST ble HSD informert om at GIS hadde anbefalt følgende fremtidig bruk av fortet.

Stangnes fort.

Nedlegges i sin helhet som stridsanlegg, men Forsvarets eiendom beholdes for plassering av radiosendestasjon.

I februar 1987 foreslo GIS for FSJ følgende:

Skrølsvik fort nedlegges som stridsanlegg pr. 1/4-89.

Personell og materiell overføres Meløyvær fort for evaluering.

Personellet gis standkvarter Trondenes med beredskapsoppdrag på Sandsøy fort inntil Meløyvær fort er operativt.

Stangnes fort nedlegges som stridsanlegg pr.31/12-88.

Materielloverføres deretter til Meløyvær fort.

105 mm. batteriet på Trondenes nedlegges som stridsanlegg pr.31/12-88. Materiellet overføres deretter til Meløyvær fort.

105 mm. batteriet opprettholdes inntil videre som øvingsbatteri for beredskapsavdelingen.

Besetningen på Grøtavær fort overføres til TSD med standkvarter Brettingen så snart Meløyvær fort er operativt.

Fra samme tidspunkt går Grøtavær fort over på mobstatus.

Flytting av Stangnes senderstasjon.

20/9-88 godkjente FD flyttingen av Stangnes senderstasjon til Stangnes fort til en kostnadsramme på kr.14.285.000,-.

I slutten på 1988 startet entreprenøren arbeidet med den nye sendestasjonen på Stangnes. Dette var svært omfattende grunnarbeider som etter hvert ville berøre de aller fleste av fortets installasjoner. Av hensyn til den problematiske mobberedskapen i distriktet ønsket HSD å bibeholde en viss forsvarsevne på Stangnes fort så lenge som mulig utover 1989.

Kanon I ble flyttet ut og midlertidig satt opp på Ringberget som kanibaliseringobjekt for SFK. Deretter ble de 4 stk 20 mm. RH 202 og 2 stk. 40 mm. samt 1 stk 150 mm. lyskaster flyttet ut. Endel materiell/utrustning ble trukket inn til Trondenes og klargjort for Meløyvær fort.